СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

1 Загальні відомості про навчальну дисципліну і викладача:

Спеціальність	ЕкономС1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (спеціалізація С1.01 Економіка)»міка
Освітньо-наукова програма	Економіка
Освітній ступінь	Доктор філософії з економіки
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Шифр навчальної дисципліни (за ОНП)	ОК1
Рік, семестр вивчення	1 рік, 1 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 24 год.
	Практичні / семінарські – 16 год.
	Самостійна робота – 80 год.
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма підсумкового контролю	залік
Кафедра (назва, № кабінету, корпоративна e-mail)	Кафедра публічного та приватного права kaf-pravo@suem.edu.ua
Дні занять	Відповідно до розкладу
Консультації	Відповідно до графіку консультацій
Викладач (ПІП, науковий ступінь, вчене звання):	Гудима Ігор Петрович, д.філос.н., професор
Профіль викладача: Google Scholar: ORCID:	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6053-216X
Контактні дані (телефон, e-mail)	hudyma@suem.edu.ua

2 Опис навчальної дисципліни:

Анотація:	Дисципліна передбачає розвиток у здобувачів ступеня доктора філософії сучасної культури наукового мислення, формування цілісного погляду на основні проблеми науки в контексті її історичного розвитку, світоглядно-методологічних засад, соціокультурних підвалин, методичних та парадигмальних концептів сучасного наукового пізнання. Особлива увага приділяється розгляду науки як феномену культури в контексті її філософської рецепції, а також методологічним засадам економічної науки: природі економічного знання, ролі моделей і гіпотез, критеріям науковості та перевірюваності економічних теорій.
Мета та завдання:	*Метою* дисципліни є засвоєння здобувачами основних принципів і методів наукової діяльності, формування знань, умінь і навичок методологічної рефлексії та їх застосування під час підготовки дисертації з економіки. *Завдання*: формування у здобувачів здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, розв'язання комплексних проблем економіки на основі системного наукового світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; формування цілісного погляду на основні проблеми науки в контексті її історичного розвитку, світоглядно-методологічних засад, соціокультурних підвалин, методичних та парадигмальних концептів сучасного наукового пізнання; опанування методологічних засад економічної науки (модель, гіпотеза, перевірюваність, емпіричні докази) для обґрунтування вибору методів власного дослідження.
Мета орієнтована на формування у здобувачів таких компетентностей:	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми):	ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напряму. ПРН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації. ПРН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

Очікувані результати навчання:	Вивчивши курс аспірант повинен ***знати***: - визначення ключових категорій філософії науки та методології наукового пізнання, основні поняття, підходи та принципи філософського дослідження науки; - головні історичні особливості розвитку науки як соціального інституту та етапи її розвитку; - провідні концепції структури й розвитку наукового знання (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд) та найважливіші першоджерела з проблем філософії науки; - структуру наукового знання, форми та методи наукового пізнання, концепції істини, критерії науковості; - методологічні особливості економічної науки: роль моделей, ідеалізації, гіпотез та емпіричних доказів; - норми наукової етики та цінності етосу науки. Вивчивши курс аспірант повинен ***вміти***: - синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття; - аналізувати виникнення науки як соціального інституту та формулювати структуру сучасного наукового знання; - застосовувати концепції філософії науки для оцінювання методології економічних досліджень, зокрема власного (критерії науковості, перевірюваність); - формулювати наукові проблеми й гіпотези та обґрунтовувати вибір методів їх перевірки; - обґрунтовувати функції науки та визначати її місце і роль у модернізації суспільства; - критично оцінювати явища й факти псевдонаукових і паранаукових досліджень.

3 Перелік тем:

Змістовий модуль 1. Наука як культурний феномен і соціальний інститут

Тема 1. Зміст, основні поняття та проблеми філософії науки

Виникнення філософії науки. Філософія науки в системі філософського знання. Складові дисципліни: історія науки, методологія науки, філософія науки, етика наукової діяльності, філософія техніки. Об'єкт і предмет дисципліни. Поняття науки. Підсистеми науки: наука як пізнавальна діяльність, наука як специфічний тип знання, наука як соціальний інститут.

Функції науки: пояснювальна, прогностична, методологічна, просвітницька, світоглядна, технологічна, експертна.

Тема 2. Головні етапи розвитку науки

Становлення науки в стародавніх цивілізаціях (архаїчний період, переднаука у Стародавньому Єгипті, Месопотамії, Індії, Китаї). Антична наука. Фалес як засновник античної науки. Наука в добу Середньовіччя та її пізнавальні установки (універсалізм, символізм, телеологізм). Новоєвропейський період розвитку науки. Класичний етап та його світоглядні установки – натуралізм, детермінізм, аналітизм, наївний реалізм, механіцизм. Г. Галілей як родоначальник наукової революції 17 ст.

Некласична наука та її ідеали і норми : відносної істинності теорій, взаємодії операційних засобів, активності суб'єкта пізнання, акцентування на інтегруючих зв'язках як підвалинах системного аналізу.

Постнекласична наука та її прикметні ознаки, екологічний, людиновимірний, естетичний аспекти розвитку науково-технічного знання в контексті цінностей теорії сталого розвитку.

Тема 3. Пізнання і наукове пізнання як об'єкт філософського аналізу

Поняття пізнання і проблема пізнаваності світу. Джерела пізнання. Чуттєвий досвід і раціональне мислення: основні форми і способи взаємодії. Сенсуалізм і раціоналізм.

Можливості і межі пізнання. Гносеологічний оптимізм, скептицизм, агностицизм.

Сутність процесу пізнання: споглядальний і діяльнісний підходи до пізнання. Пізнання як відображення дійсності, конструювання об'єкта пізнання, єдність відображення та конструювання, інтерпретація.

Суб'єкт і об'єкт пізнання. Людина як суб'єкт пізнання: проблема інтерсуб'єктивності. Об'єкт як «даність» і об'єкт як «конструкція».

Істина та омана. Концепції істини: класична, кореспондентська (істина як відповідність), когерентна, конвенціалістська, прагматична. Критерії істини. Природа наукового пізнання і його зв'язок із практикою. Донаукове стихійно-емпіричне пізнання і його відмінність від наукового. Рівні та характерні риси наукового пізнання. Логіка та методологія наукового пізнання. Особливості наукового пізнання в технічних, соціогуманітарних і природничих науках.

Змістовий модуль 2. Методологічні, структурні, світоглядно-ціннісні засади та особливості наукового пізнання

Тема 4. Структура наукового знання і основні форми наукового пізнання

Емпіричний та теоретичний рівні наукового знання, їх взаємозв'язок. Ідеали і норми наукового дослідження. Наукова картина світу. Філософські засади науки. Емпіричні форми пізнання: спостереження, вимірювання, опис, експеримент. Раціонально-логічні форми пізнання: наукова проблема, ідея, гіпотеза, закон, теорія. Науковий факт та його роль у дослідженні. Особливості наукового пізнання в технічних, соціогуманітарних і природничих науках, у тому числі в економіці.

Тема 5. Сучасні концепції структури та розвитку наукового знання

Поняття теорії як найбільш розвинутої форми наукового знання. Закони, класифікації, типології, гіпотези як форми знання, що передують теорії або входять до неї. Структура наукової теорії: вихідна емпірична основа, вихідна теоретична основа, логіка теорії, сукупність виведених тверджень із їх доказами. Функції та розвиток наукової теорії, взаємовідношення теорії з фактами. Наукові революції. Моделі розвитку науки: фальсифікаціонізм К. Поппера, парадигми Т. Куна, методологія дослідницьких програм І. Лакатоса, методологічний анархізм П. Фейєрабенда. Критерії науковості та проблема демаркації. Застосування цих концепцій до оцінювання економічних теорій.

Тема 6. Методи наукового пізнання

Поняття методу та його роль у науковому пізнанні. Компоненти методу: проблемний, онтологічний та процедурний аспекти. Вимоги до методу: детермінованість закономірностями об'єкта та пізнавальної діяльності, заданість метою дослідження, надійність, результативність, економічність, відтворюваність. Класифікація та характеристика емпіричних і теоретичних методів (спостереження, експеримент, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, ідеалізація, формалізація). Загальнонаукові підходи: структурний, функціональний, системний, алгоритмічний, ймовірнісний, інформаційний, діалектичний, синергетичний. Особливості методів економічних досліджень: економіко-математичне моделювання, економетричний аналіз, експеримент і квазіексперимент, кейс-стаді; ідеалізація та проблема реалістичності припущень економічних моделей; відтворюваність результатів.

Тема 7. Наука у сучасному світі. Наука і техніка

Діалектичний взаємозв'язок філософії і науки. Онтологічні, гносеологічні і методологічні основи науки. Науково-технічний прогрес. Концепції технологічного детермінізму, технофобії. Наука, технології та економічний розвиток: економіка знань. Поняття етики, об'єкт етики науки. Моральні норми й етичні правила наукової діяльності. Свобода наукової творчості і відповідальність (професійна, соціальна, моральна) вченого. Цінності етосу науки: універсалізм, організований скептицизм, колективізм, безкорисливість (за Р. Мертоном). Ідеали наукового дослідження та суспільний запит, очікування комерційної вигоди. Наукова чесність й об'єктивність, проблема плагіату. Наукові комунікації та принципи взаємодії наукових спільнот із владою, засобами масової інформації, іноземними колегами. Політичні, соціальні, економічні, екологічні та моральні наслідки запровадження у практику наукових розробок, у тому числі в економіці та суспільних науках.

4 Тематика і плани лекцій

№ з/п	Назва теми	План лекції	Обсяг у годинах
1	Зміст, основні поняття та проблеми філософії науки	1. Виникнення філософії науки, її об'єкт і предмет. 2. Поняття науки, її структура і функції. 3. Роль науки в життєдіяльності суспільства і людини.	2
2	Головні етапи розвитку науки	1. Протонаука стародавніх цивілізацій. 2. Наука Середньовіччя і Відродження. 3. Новий час: становлення науки сучасного типу. 4. Некласична й постнекласична наука: особливості формування і сучасний стан.	2
3	Пізнання і наукове пізнання як об'єкт філософського аналізу	1. Сутність пізнання, його види, проблема пізнаваності світу. 2. Структура пізнавального відношення. Єдність чуттєвого і раціонального у пізнанні. 3. Проблема істини в різних філософських вченнях. 4. Специфіка та ознаки наукового пізнання.	2
4	Структура наукового знання і основні	1. Емпіричний та теоретичний рівні наукового знання. 2. Ідеали і норми наукового дослідження, наукова картина світу, філософські засади науки.	2

	форми наукового пізнання	3. Спостереження та експеримент як основні форми емпіричного пізнання. 4. Наукова проблема, наукова ідея, гіпотеза, науковий закон і теорія як раціонально-логічні форми наукового пізнання.	
5	Сучасні концепції структури і розвитку наукового знання	1. Поняття наукової теорії, її структура та функції. 2. Розвиток наукової теорії: зміст, принципи, характерні риси. 3. Наукові революції як ключові етапи розвитку наукового знання. 4. Моделі розвитку науки Т. Куна, І. Лакатоса, П. Фейєрабенда, К. Поппера. 5. Критерії науковості: застосування до економічних теорій.	2
6	Методи наукового пізнання	1. Поняття наукового методу, його компоненти та вимоги до методу. 2. Класифікація методів наукового пізнання. Загальнонаукові підходи та принципи наукового дослідження. 3. Емпіричні методи. 4. Теоретичні методи пізнання. 5. Методи економічних досліджень: модель, ідеалізація, економетричний аналіз, експеримент.	2
7	Наука у сучасному світі. Наука і техніка	1. Діалектичний взаємозв'язок філософії і науки. Онтологічні, гносеологічні і методологічні основи науки. 2. Науково-технічний прогрес. Концепції технологічного детермінізму, технофобії. Наука і економічний розвиток. 3. Етика науки: моральні норми, цінності етосу науки (за Р. Мертоном). 4. Свобода наукової творчості і відповідальність вченого. Наукова чесність.	2
		Усього годин	**14**

5 Тематика семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми заняття	Обсяг у годинах
1	***Зміст, основні поняття та проблеми філософії науки*** Питання для обговорення: 1. Яке місце філософії науки в системі філософського знання? 2. Що становить об'єкт філософії науки? 3. Який предмет філософії науки? Чим він відрізняється від предмета філософії загалом? 4. Які питання належать до предметного кола філософії науки? 5. Сформулюйте поняття «наука». 6. Назвати і пояснити функції науки. 7. Деталізуйте зв'язок філософії науки з іншими галузями знання.	2

2	***Головні етапи розвитку науки*** Питання для обговорення: 1. Охарактеризуйте становлення переднауки в стародавніх цивілізаціях. 2. Чому антична наука поклала початок розвитку світової науки загалом? 3. Чи відбувався розвиток науки в добу Середньовіччя? 4. Які особливості і постаті властиві новоєвропейському періоду розвитку науки? 5. Назвати прикметні ознаки класичного етапу розвитку науки? 6. Некласичний етап розвитку науки: особливості і постаті. 7. Постнекласичний етап: новий тип раціональності і перспективи.	3
3	***Пізнання і наукове пізнання як об'єкт філософського аналізу*** Питання для обговорення: 1. Дати визначення поняття «пізнання». 2. Назвати види пізнання і охарактеризувати специфіку кожного з них. 3. Чому чуттєве і раціональне є взаємопов'язаними рівнями процесу пізнання? 4. Які концепції істини ви знаєте і які ви вважаєте найбільш адаптованими і результативними до обраної вами галузі наукового дослідження? 5. Назвати специфічні ознаки наукового знання і принципи наукового пізнання. 6. В чому полягає специфіка пізнавальної діяльності вченого в галузях логіко-математичних, природничих, інженерно-технічних, соціально-гуманітарних наук?	4
4	***Структура наукового знання і основні форми наукового пізнання*** Питання для обговорення: 1. Дати визначення поняття «емпіризм». 2. Охарактеризувати особливості пізнавальної діяльності на теоретичному рівні дослідження. 3. Назвати ідеали наукового дослідження. 4. Обґрунтувати доцільність прийнятих у науковому співтоваристві норм наукового дослідження. 5. Що таке «наукова картина світу» і як вона впливає на характер пізнавальної діяльності вченого? 6. Чому факти, опис, вимірювання, порівняння є пов'язані із спостереженням як формою емпіричного пізнання? 7. Які провідні загальнонаукові підходи та принципи мають застосовуватися в сучасному науковому дослідженні?	3
5	***Сучасні концепції структури і розвитку наукового знання*** Питання для обговорення: 1. Дати визначення поняття «наукова теорія». 2. Які структурні елементи входять до складу наукової теорії? 3. Які функції наукова теорія відіграє у розвитку науки? 4. В чому полягає зміст на значення наукової революції для розвитку наукового знання? 5. Охарактеризувати фальсифікаціонізм К. Поппера.	4

	6. Висвітлити модель розвитку науки Т. Куна. 7. Розкрити сутність методології дослідницьких програм І. Лакатоса. 8. Чому методологію дослідження П. Фейєрабенда вважають епістемологічним анархізмом? 9. Чи можна розглядати зміну домінуючих підходів в економічній теорії (наприклад, маржиналістську чи кейнсіанську революції) як наукові революції в розумінні Т. Куна?	
6	***Методи наукового пізнання*** Питання для обговорення: 1. Сформулюйте поняття наукового методу, які є вимоги до методів? 2. Як прийнято класифікувати методи наукового пізнання? 3. Назвати емпіричні методи наукового пізнання. 4. Назвати теоретичні методи наукового пізнання. 5. Яку роль відіграють спеціальні наукові методи в науковому пізнанні? 6. Які методи застосовують в економічних дослідженнях? Чим економіко-математична модель відрізняється від емпіричного економетричного дослідження? 7. Чому ідеалізація й спрощення припущень необхідні в економічних моделях і в чому полягає проблема їх реалістичності (дискусія навколо методології позитивної економіки М. Фрідмана)? 8. Що таке відтворюваність результатів дослідження і чому вона важлива в економіці?	3
7	***Наука у сучасному світі. Наука і техніка*** Питання для обговорення: 1. В чому суперечність між свободою досліджень і моральною відповідальністю вченого? 2. Які сутнісні ознаки техніки та технології? 3. Як впливає розвиток науки і техніки на суспільний прогрес? 4. Чи завжди наука і техніка розвивались синхронно в історії людства? 5. Що таке наукова революція і які революції були в історії розвитку світової науки? 6. Дати визначення поняття етики. 7. Охарактеризуйте професійну, соціальну, моральну відповідальність вченого. 8. Назвіть, які ідеали наукової творчості вам відомі. 9. Чи існує свобода наукової творчості в умовах комерціалізації науки і підпорядкування її потребам практики? 10. Які етичні проблеми виникають в економічних дослідженнях (вибір даних, інтерпретація результатів, вплив замовника дослідження)?	2
	Усього годин	**21**

6 Самостійна робота здобувача

№ з/п	Назва теми СРС	Обсяг у годинах
1	Філософія та методологія економічної науки: позитивна й нормативна економіка, критерії науковості економічних теорій.	10
2	Роль моделей, гіпотез та емпіричних доказів в економічному пізнанні: ідеалізація, причинність, відтворюваність.	11
3	Інтуїція в науковому пізнанні.	12
4	Специфіка пізнання в соціально-гуманітарних і економічних науках.	12
5	Етика науки і соціальна відповідальність вченого.	10
	Усього годин	**55**

7 Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає підготовку реферату.

Теми рефератів

1. Проблема періодизації історії науки.
2. Роль філософії у науковому дослідженні.
3. Природниче та соціально-гуманітарне пізнання.
4. Критерії науковості знання. Проблема демаркації в науці.
5. Емпіричний редукціонізм Віденського гуртка, принцип верифікації.
6. К. Поппер про розвиток науки.
7. Форми наукового пізнання: класичні і сучасні.
8. І. Лакатос та його методологія науково-дослідницьких програм.
9. П. Фейєрабенд: методологічний анархізм, теза про неспівмірність теорій.
10. Концепція наукових революцій.
11. Методологічні особливості герменевтики.
12. Генеза науки. «Арістотелівська» та «Галілеєвська» науки.
13. Поняття стандартної концепції наукового знання (факти, емпіричні і теоретичні методи, гіпотеза, система).
14. Роль парадигми в науці: Т. Кун, його послідовники та опоненти.
15. Наука як пізнавальна діяльність, система знань, культурний феномен і соціальний інститут.
16. Поняття наукової картини світу.
17. Зміна історичних типів наукової раціональності: класична, некласична, постнекласична наука.
18. Буденна та наукова мова як основа побудови картини світу.
19. Техніка та технологія як предмет філософського осмислення.
20. Основні етапи розвитку техніки.
21. Сучасна інформаційна революція та її соціальні наслідки.
22. Наука в системі техногенної цивілізації.

23. Наука в інформаційному суспільстві.

24. Проблема гуманізму та ціннісної орієнтації наукового знання.

25. Методологія економічної науки: позитивна і нормативна економіка.

26. Роль моделей та проблема реалістичності припущень в економічній теорії.

27. Фальсифікаціонізм і перевірюваність економічних теорій.

28. Парадигми та наукові революції в економічній теорії (за концепцією Т. Куна).

29. Поведінкова економіка і критика моделі «homo economicus» як приклад зміни методологічних засад.

30. Етика економічного дослідження та відповідальність науковця-економіста.

8 Перелік запитань для підготовки до підсумкового контролю (екзамен)

1. Філософія як теоретична та методологічна база наукового пізнання.
2. Антична наука і проблема методу пізнання.
3. Натуралістична антропологія Ф. Бекона, розробка нової моделі науки, емпіричного методу і розкриття причин помилок у пізнанні.
4. Система раціоналізму Р. Декарта.
5. Особливості методології економічної науки: позитивна і нормативна економіка.
6. Роль економічних моделей: ідеалізація, абстракція та проблема реалістичності припущень.
7. «Коперніканський переворот» І. Канта. Теоретичний і практичний розум.
8. Розвиток науки у стародавніх цивілізаціях.
9. Наука у добу Середньовіччя.
10. Наука у добу Відродження.
11. Класична наука Нового часу.
12. Некласична наука.
13. Постнекласичний етап розвитку науки.
14. Проблеми філософії науки в неокантіанстві Марбурзької (Коген, Наторп, Кассірер) та Баденської (Віндельбанд, Ріккерт) шкіл.
15. Професійна, соціальна та моральна відповідальність вченого.
16. Неопозитивістські концепції методології науки (Б. Рассел, М. Шлік, Л. Вітгенштейн, Р. Карнап, Ф. Франк).
17. Фальсифікаціонізм К. Поппера та проблема перевірюваності економічних теорій.
18. Теорія наукових революцій Т. Куна.
19. Діалектика як логіка пізнавальної діяльності та логіка викладу отриманих результатів.
20. Герменевтика в контексті пізнавальної і соціокультурної діяльності.
21. Феноменологія як філософська методологія.
22. Емпіричні докази, причинність і відтворюваність результатів в економічних дослідженнях.
23. Наука і техніка: науково-технічний прогрес, концепції технологічного детермінізму та технофобії.
24. Етика та праксеологія науки.
25. Поведінкова економіка і критика моделі «homo economicus» як приклад зміни методологічних засад.
26. Дві концепції пізнавального процесу: пізнання як відображення і як творчість; проблема їх синтезу.
27. Форми пізнавальної діяльності. Буденне, релігійне, художнє пізнання.

28. Сутність сенсуалізму, емпіризму, раціоналізму та ірраціоналізму.
29. Філософія та методологія науки про істину та її критерії.
30. Наука як форма пізнання світу. Сутність науки. Предмет і функції науки.
31. Структура і класифікація наук. Взаємодія наук як чинник їх розвитку.
32. Наукова ідея як спроба нетрадиційного пояснення явищ.
33. Поняття про наукові факти та їх роль у науковому дослідженні.
34. Формування та обґрунтування наукових гіпотез. Види гіпотез.
35. Концепція як спосіб розуміння, пояснення, тлумачення основної ідеї теорії.
36. Поняття наукової теорії, її сутність та структура. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання.
37. Проблема як форма наукового пізнання і її роль у досягненні істини.
38. Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові.
39. Класифікація та характеристика загальнонаукових емпіричних методів.
40. Загальнонаукові теоретичні методи дослідження.

9 Рекомендовані джерела інформації

1. Дзьобань О. П. Філософія науки : підручник. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/5891.

2. Філософія науки, техніки, архітектури : навчальний посібник / Чорноморденко І. В. та інші. Київ : КНУБА, 2025. 308 с. URL: https://repositary.knuba.edu.ua/handle/123456789/18541.

3. Халапсіс О. В. Філософія : підруч. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 196 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/12021/5/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%A5%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BF%D1%81%D1%96%D1%81%20-%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

4. Шепетяк О., Шепетяк О. ФІЛОСОФІЯ: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/35525/2/O_Shepetiak_Philosophy_IFF.pdf.

5. Філософські основи наукових досліджень – Київ: Інтерсервіс, 2019. 240 с. URL: https://cgo.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Phil_basis.pdf.

6. Філософія освіти і науки: навч. посіб. / І. С. Алексейчук та ін. 2- ге вид. переробл. та доповн. Слов'янск, 2019. 365 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056232.pdf.

10 Оцінювання результатів навчання

Схема розподілу балів:

Екзамен	50 балів (поточний контроль)	10 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	40 балів (підсумковий контроль)

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

Екзамен	30 балів (поточний контроль)	5 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	25 балів (підсумковий контроль)

Система оцінювання результатів навчання:

1) *Максимальна кількість балів, які здобувач може здобути протягом семестру – 60.*
2) *Максимальна кількість балів, які студент може здобути на екзамені (підсумковий контроль) – 40.*
3) *Оцінювання роботи на семінарських (практичних), лабораторних заняттях, самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5».*
4) *Основними формами оцінювання знань здобувачів вищої освіти є поточний і підсумковий семестровий контроль.*

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни:

Поточний контроль: *MAX = 50 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 30 балів*	*Доповіді на семінарських заняттях*
	Усне опитування
	Письмові роботи з засвоєння тем курсу
	Виконання завдань самостійної роботи
Виконання індивідуальних завдань: *MAX = 10 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 5 балів*	*Реферат*
Підсумковий семестровий контроль (екзамен): *MAX = 40 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 25 балів*	*Екзамен*
Разом	*MAX = 100 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 60 бал*

Шкала оцінювання результатів навчання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11 Політика курсу

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Здобувачі повинні мати активовану пошту.

Обов'язком здобувача є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації в Viber, Телеграм-каналах групи.

Усі письмові запитання здобувача стосовно навчальної дисципліни мають надсилатися на електронну пошту кафедри або електронну пошту викладача.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність здобувача на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у заходах, що сприяють розвитку здобувачів і поліпшенню іміджу університету.

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Здобувачі, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.